

Notitie

Opdrachtgever: T. van Gelder, Van Gelder agrarisch & landelijk vastgoed
Auteur: S.D. Elzerman, MSc
Betreft: Quick scan Albrandswaardseweg 86a te Poortugaal
Projectnummer: 2185
Datum: 6 december 2019
Status: Definitief

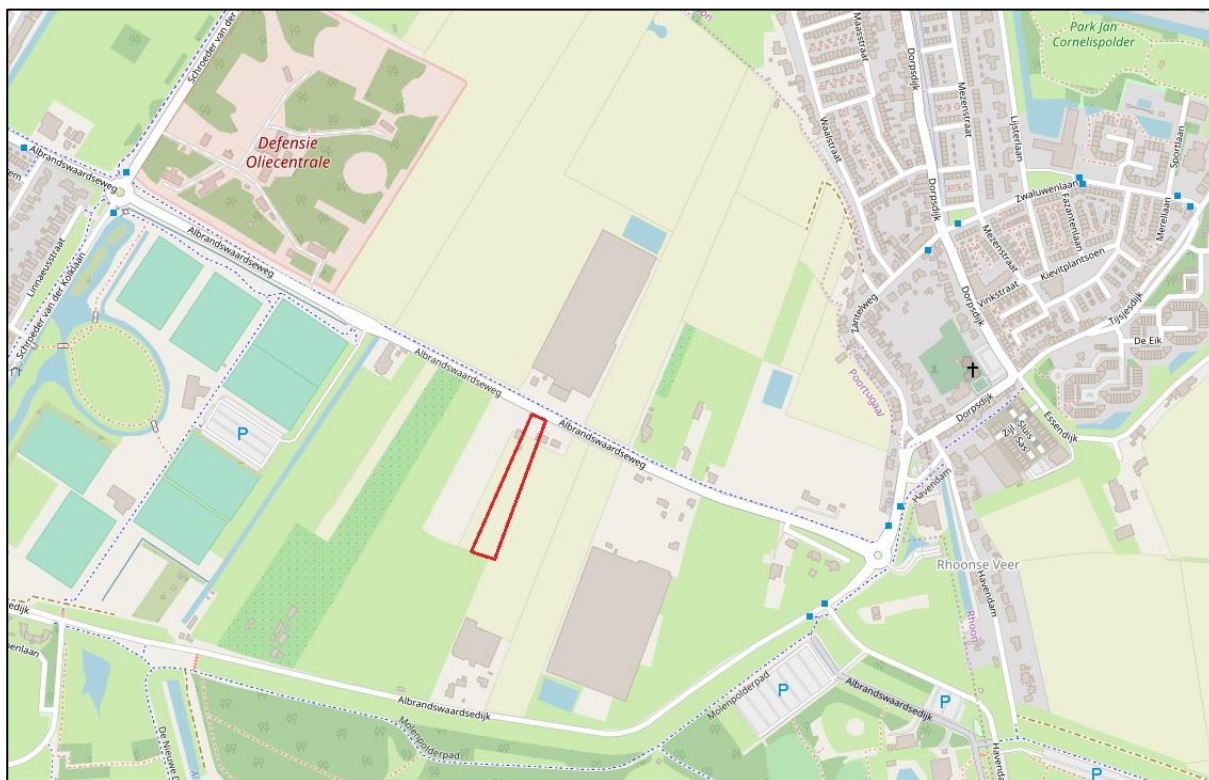
Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

In het kader van een wijzigingsplan van een perceel in de gemeente Albrandswaard is een flora en fauna quick scan uitgevoerd. Het wijzigingsplan heeft betrekking op het perceel aan de Albrandswaardseweg 86a in Poortugaal (Figuur 1). Er ligt een plan om hier een woning te bouwen. Dit gaat ten koste van een schuur, die deels op dit erf staat. Verder bestaat het terrein op dit moment uit grasland. Het plan is om dit in te richten als tuin (Figuur 4).

De beschermde soorten flora en fauna zijn in kaart gebracht op basis van een verkennend ecologisch onderzoek (quick scan). Het doel van de quick scan is om te bepalen in hoeverre beschermde soorten aanwezig zijn of te verwachten zijn. Daarbij is ook gekeken naar de te verwachten effecten op beschermde situaties. Daarnaast is een inschatting gemaakt van welke negatieve effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000) en het NatuurNetwerk Nederland kunnen optreden. Ten derde, is getoetst of sprake is van verplichtingen ten aanzien van de bescherming van houtopstanden.

Figuur 1. Het plangebied aan de Albrandswaardseweg is aangegeven met een rood kader (©OpenStreetMap-auteurs 2019).

Methodiek

De flora en fauna quick scan richt zich op de drie hoofdstukken van de Wet natuurbescherming: soortenbescherming, gebiedsbescherming en bescherming houtopstanden.

De quick scan richt zich op de strikt beschermde soorten van de Wet natuurbescherming. Dit zijn de soorten die beschermd worden op basis van de Europese Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en vogels met jaarrond beschermde nest of vaste verblijfplaats (Ministerie van LNV 2009). Toetsing vond plaats op basis van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (d.d. 9 november 2016). Er is een algemene vrijstelling van toepassing voor een aantal landelijk beschermde soorten (art. 3.10), bij bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Derhalve komen in de volgende tekst de betreffende soorten (o.a. Bruine kikker *Rana temporaria*, Egel *Erinaceus europeus* en Konijn *Oryctolagus cuniculus*) niet aan bod. Vanzelfsprekend geldt voor deze soorten wel de Zorgplicht.

In het kader van de soortenbescherming is een veldinventarisatie in combinatie met een bureauonderzoek uitgevoerd. Het (potentiële) voorkomen van een beschermde plant- of diersoort is hierbij zoveel mogelijk in kaart gebracht. Middels een bureauonderzoek zijn actuele verspreidingsgegevens van beschermde soorten verzameld (o.a. RAVON 2019; FLORON 2019; Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018; Creemers & Van Delft 2009). Dit levert een lijst met beschermde soorten op die in de omgeving voorkomen. Dit is verrijkt met de gegevens van de Natuurwaardenkaart van de BAR-organisatie (Elzerman 2015 met aanvullingen 2016-2018). De Natuurwaardenkaart vormt een database waarin alle bekende locaties van beschermde soorten vermeld staan. De gemeenten zijn niet vlakdekkend geïnventariseerd, maar het geeft wel inzicht in de aandachtslocaties.

Vervolgens is met een veldinventarisatie op 20 november 2019 het plangebied onderzocht, waarbij gekeken is naar de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten en de functie die het gebied kan vervullen voor deze soorten. De weersomstandigheden waren voldoende gunstig om een gedegen beeld van de situatie te krijgen (Bewolkingsgraad 2/8 sluierbewolking, 6°C, 2Bft. O).

In veel gevallen kan door een quick scan de aanwezigheid van een beschermde soort worden vastgesteld of uitgesloten. Het kan echter voorkomen dat vervolgonderzoek nodig is om het voorkomen van een beschermde plant of diersoort te kunnen bepalen. Een quick scan kan in principe op elk moment van het jaar worden uitgevoerd en is gericht op alle beschermde soortgroepen. Vervolgonderzoek moet worden afgestemd op de periode van het jaar dat de beschermde soort(groep) actief is. De trefkans op een bepaalde soort is dan het grootst, waardoor het onderzoek effectief kan worden uitgevoerd. De juiste periode is afhankelijk van de te onderzoeken soort(groep)(en).

In het kader van de gebiedsbescherming (art. 2.1-2.11 uit Wnb) is een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij wordt een analyse gemaakt van de te verwachten externe effecten die optreden als gevolg van de werkzaamheden, de nieuwe inrichting van het terrein en het toekomstige gebruik van het plangebied. De analyse richt zich op effecten op beschermde natuurgebieden van het Europese netwerk Natura 2000 en het NatuurNetwerk Nederland (voormalige Ecologische Hoofdstructuur). Wanneer wezenlijke effecten te verwachten zijn dan kan dit aanleiding vormen tot vervolgonderzoek, zoals het berekenen van de stikstofdepositie (in relatie tot de Programmatische Aanpak Stikstof).

De bescherming van bossen, bomenlanen en monumentale bomen buiten de bebouwde kom is geregeld in art. 4.1-4.7 uit de Wnb. Binnen de quick scan wordt getoetst of het kappen van bomen in het plangebied leidt tot een overtreding van deze regelgeving. Als dat het geval is dan moet een Omgevingsvergunning worden aangevraagd. Voor bomen binnen de bebouwde kom kan een gemeente zelf bepalen of hier voorwaarden aan het kappen verbonden zijn. Mogelijk is in sommige situaties een kapvergunning nodig.

Beschrijving plangebied en ruimtelijke ontwikkeling

Het plangebied betreft kadastraal perceel C1412 aan de Albrandswaardseweg 86a in de gemeente Albrandswaard, provincie Zuid-Holland (Figuur 1). Het perceel is een open terrein tussen twee vrijstaande woningen. De enige bebouwing in het plangebied betreft een werkschuur met twee kleine paardenstallen als aanbouw (Figuur 2). De schuur staat half op het kadastrale perceel van Albrandswaardseweg 88 en half in het plangebied. Het gebouw bestaat uit bakstenen muren dat deels is afgedekt met golfplaten (Figuur 3). Ook op het zadeldak liggen golfplaten. Aan de binnenzijde van het dak zit isolatiemateriaal. Er is geen opening vanaf de dakgoot naar binnen toe. Langs de zuidkant van de schuur zijn twee kleine paardenstallen aangebouwd. De stallen waren in verval en niet meer in gebruik om paarden te stallen. Alleen de houten constructie stond nog overeind; de daken waren ingestort.

Verder is het perceel een open terrein (Figuur 2). Tussen de schuur en de weg is het grotendeels verhard. Ten zuiden van de schuur bestaat het geheel uit grasland. Langs beide zijden van het plangebied staan hagen die de scheiding vormen met de naastgelegen tuinen. Het zuidelijke deel van het grasland wordt begrast met schapen. Op het terrein was geen open water aanwezig.

Figuur 2. Overzicht van het plangebied vanuit het zuidelijke deel van het terrein.

Figuur 3. Overzicht van het terrein vanaf de Albrandswaardseweg.

Alle bestaande bebouwing in het plangebied wordt verwijderd. Bij de nieuwe inrichting wordt een vrijstaande woning gerealiseerd. De nieuwbouw komt in lijn met de naastgelegen woningen. De rest van het perceel wordt ingericht als tuin (Figuur 4). Hiermee sluit het qua inrichting aan op de omringende woonerven.

Figuur 4. Schetsontwerp uit het landschappelijke inpassingsplan van de nieuwe inrichting (Ars Virens 2019).

Resultaten

Soortenbescherming

Vogels

Het veldbezoek is uitgevoerd buiten de broedtijd. De mogelijkheden voor broedvogels zijn bepaald op basis van een inschatting van het biotoop en de aanwezige landschapselementen. Van een selectie aan soorten is de nestplaats jaarrond beschermd (Ministerie van LNV 2009). Deze soorten maken allen gebruik van bomen of gebouwen als nestgelegenheid. In de database van de Natuurwaardenkaart was geen nestplaats van een jaarrond beschermde soort bekend in het plangebied (Elzerman 2015 met aanvullingen uit 2016-2018). Binnen het plangebied zijn geen bomen aanwezig. Onder de gebouwbewonende jaarrond beschermde soorten komen de Huismus *Passer domesticus*, Gierzwaluw *Apus apus* en Kerkuil *Tyto alba* in het agrarisch gebied van de gemeente Albrandswaard voor (Elzerman 2015). Het enige gebouw binnen het plangebied is

de schuur. Dit gebouw biedt echter geen mogelijkheid om een besloten ruimte te bereiken. De ruimte onder het golfplaten dak is opgevuld met isolatiemateriaal. De dakplaten sluiten naadloos op elkaar aan. Ook tussen de golfplaten en de dakgoot of de buitenmuur en de dakgoot is geen opening waar een vogel doorheen past. De schuur wordt gebruikt als werkruimte. Wanneer hier niemand aanwezig is dan zijn de deur en roldeur gesloten. Kortom, voor jaarrond beschermde soorten biedt het gebouw geen broedgelegenheid. De paardenstallen hebben geen dak meer, waardoor vogels hier niet in een besloten binnenruimte kunnen broeden.

Coniferen worden nog wel eens gebruikt als roestplaats door Ransuilen *Asio otus* (Sovon vogelonderzoek Nederland 2018). Een dergelijke gezamenlijke slaapplek wordt vooral in de winterperiode gebruikt, maar heeft een essentiële functie in het leefgebied van een Ransuil. Daarom is het, net als het nest, jaarrond beschermd. De coniferenhaag (Figuur 6) is gecontroleerd, maar hier werden geen braakballen of uilen gevonden.

De enige nestgelegenheid voor vogels is te vinden in de erfscheiding langs beide lange zijden van het terrein. In de hagen kunnen verschillende algemene zangvogels nestelen. Tijdens het veldbezoek was een Winterkoning *Troglodytes troglodytes* aanwezig. Deze vogel kan hier bijvoorbeeld nestelen. Op het grasveld valt geen broedvogel te verwachten, omdat het gras regelmatig betreden wordt (door mensen of vee) en dus verstoring optreedt. Bovendien ligt het ingeklemd tussen woonerven, waardoor het ongeschikt is voor een grondbroeder als Kievit *Vanellus vanellus*. Weidevogels broeden in open gebied waar ze overzicht naar de omgeving hebben.

Alle nesten en broedende vogels van inheemse soorten in Nederland zijn beschermd gedurende de broedtijd (art. 3.1).

Figuur 5. De haag van laurierkers langs de oostrand van het plangebied.

Figuur 6. Aan de westrand van het perceel vormt een coniferenhaag de erfscheiding.

Zoogdieren

Op basis van het biotoop en de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.* 2016) konden veel strikt beschermde zoogdieren op voorhand worden uitgesloten. Het gaat om beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn die onder art. 3.5 van de Wet natuurbescherming vallen.

Er is weinig dekking voor zoogdieren binnen het plangebied. Alleen vleermuizen konden op voorhand niet worden uitgesloten. Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd. Niet alleen de dieren zelf, maar ook enkele gebiedsfuncties zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Het gaat hierbij om verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentiële foeragegebieden.

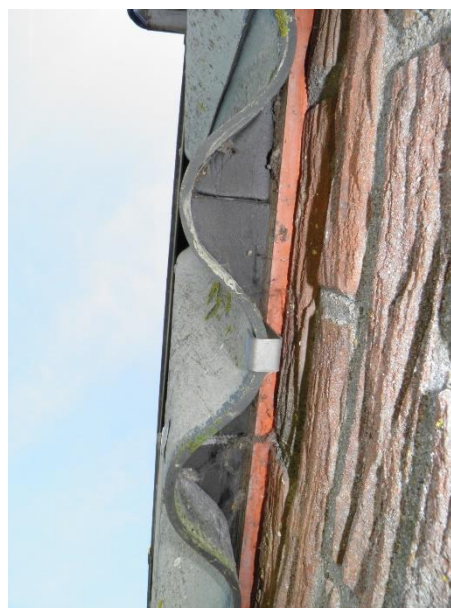
Afhankelijk van de tijd van het jaar en de soort maken vleermuizen gebruik van gebouwen en bomen als verblijfplaatsen (Limpens *et al.* 1997). Bomen ontbreken binnen het plangebied, maar bebouwing is wel aanwezig. De voormalige paardenstallen zijn in vervallen staat en hierdoor geheel onder invloed van weersomstandigheden. Hier zijn geen besloten plekken waar wind en regen geen vat op hebben. Het is daarom ongeschikt als verblijfplek voor vleermuizen. De binnenruimte van de schuur is ontoegankelijk voor

vleermuizen. De golfplaten op het dak sluiten naadloos op elkaar aan. Tussen de dakgoot en buitenmuur is geen opening. Hetzelfde geldt voor de afwerking van het dak op de kopgevel van de schuur. Aan de onderzijde van de golfplaten tegen de buitenmuur zijn de open ruimtes achter de golfplaten geblokkeerd (Figuur 8). In de bakstenen muur zijn geen open stootvoegen aanwezig.

Het onbebouwde deel van het terrein biedt nauwelijks dekking aan zoogdieren. Onder de coniferen haag kan een klein zoogdier, zoals Egel of Konijn, tijdelijk verblijven. Het grasveld vormt een geschikt foerageergebied voor Hazen *Lepus europaeus*, die in de polder voorkomen (Elzerman 2015). Deze zoogdieren zijn beschermd op basis van art. 3.10 uit de Wet natuurbescherming, maar in de provincie Zuid-Holland vrijgesteld van een ontheffingsplicht (Provinciale Staten van Zuid-Holland 2016). Voor deze soorten is nog wel de Zorgplicht (art. 1.11 uit Wnb) van toepassing.

Figuur 7. Binnenzijde van de voormalige paardenstallen.

Figuur 8. De golfplaten langs de buitengevels zijn aan de onderzijde ontoegankelijk voor dieren.

Vaatplanten

Het plangebied is weinig interessant voor vaatplanten. Het grasveld bestaat voornamelijk uit monotoon Engels raaigras *Lolium perenne*. Het voorterrein tussen de schuur en de Albrandswaardseweg is grotendeels verhard. Langs de randen zijn struiken aangeplant. Hier zijn alleen enkele veelvoorkomende ruigtekruiden en algemene pionierssoorten te vinden. De spaarzame begroeiing beperkt zich tot de randen van het plangebied.

Overige soortgroepen

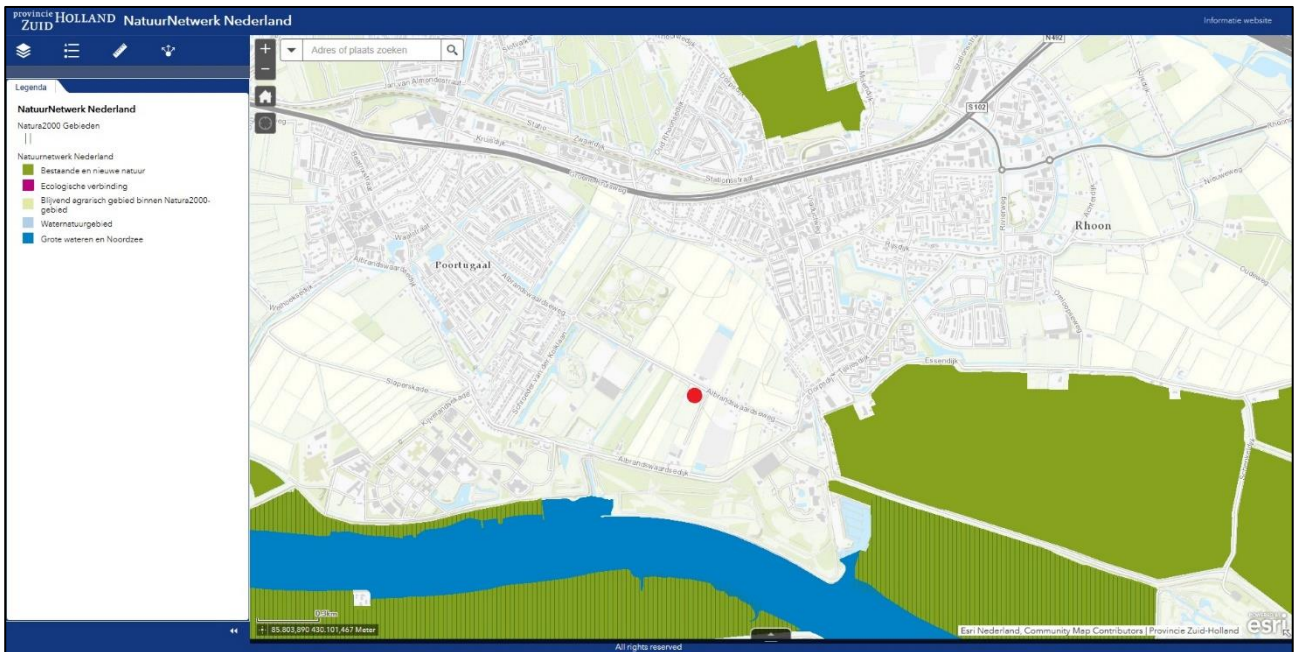
Binnen het plangebied is geen open water in de vorm van een sloot of plas aanwezig. Als voortplantingsgebied voor beschermde vissen en amfibieën is het terrein ongeschikt. De beschermde Rugstreeppad *Epidalea calamita*, die soms tijdelijk kan profiteren van een bouwterrein, komt op het eiland IJsselmonde niet voor (RAVON 2019, Creemers & van Delft 2009). Deze soort kan dus op basis van de verspreiding worden uitgesloten.

De beschermde insecten en overige soortgroepen kunnen op basis van de verspreiding en huidige inrichting van het plangebied worden uitgesloten.

Gebiedsbescherming

De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Oude Maas) is dermate groot (circa 800 meter) dat een direct negatief effect op dit natuurgebied redelijkerwijs kan worden uitgesloten (Figuur 9). Bovendien gaat

het om een kleinschalige ontwikkeling dat qua inrichting en gebruik aansluit bij de omgeving. Er moet ook gekeken worden in hoeverre indirecte effecten kunnen optreden. Dit is voor de meeste typen verstoring, zoals verlichting of geluid, niet het geval. Bij de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied komt stikstof vrij. De Oude Maas staat niet op de lijst met stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (BIJ12 2019). Aan de hand van de Effectenindicator (Ministerie van LNV 2019) zijn de habitattypen 'Ruigten en zoomen' en 'Vochtige alluviale bossen' wel gevoelig geacht voor stikstofdepositie. De hoeveelheid stikstofdepositie als gevolg van de realisatie van één woning is echter dermate klein dat geen significant effect te verwachten valt. Hetzelfde geldt voor het NatuurNetwerk Nederland, waarvan de Zegenpolder en Rhoonse Grienden, de dichtstbijzijnde onderdelen zijn (Figuur 9). Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NatuurNetwerk Nederland. Een wezenlijk negatief effect op de natuurwaarden of verbindende functie van het netwerk kan worden uitgesloten.

Figuur 9. De ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (gearceerd met streping) en het NatuurNetwerk Nederland (groen gearceerd) in de omgeving (Provincie Zuid-Holland 2019).

Beschermde houtopstanden

Binnen het plangebied zijn geen bomen aanwezig. Er zijn vanuit de Wet natuurbescherming dus geen randvoorwaarden ten aanzien van beschermde houtopstanden.

Conclusies

In het kader van een ruimtelijke ontwikkeling aan de Albrandswaardseweg 86a in de gemeente Albrandswaard (Figuur 1) is een flora en fauna quick scan uitgevoerd. Op het perceel staat een schuur met twee kleine paardenstallen (Figuur 3). De schuur staat voor helft op het terrein van het naastgelegen huisadres, maar wordt geheel verwijderd. Verder bestaat het terrein uit grasland met als erfscheidingen langs beide zijden een haag. Er zijn plannen voor een nieuwe inrichting bestaande uit een vrijstaande woning met tuin (Figuur 4).

De quick scan vormt een verkennend onderzoek dat de aanwezigheid van beschermde planten en dieren uit de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart brengt. Daarbij worden ook de (te verwachten) effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en NatuurNetwerk Nederland) en houtopstanden ingeschat. De quick scan bestaat uit bureauonderzoek en een veldbezoek aan het plangebied. Dit heeft geleid tot de volgende resultaten.

Soortenbescherming

In het plangebied zijn geen beschermde soorten vastgesteld. Het terrein wordt ook niet geschikt geacht voor beschermde flora en fauna. De enige bebouwing bestaat uit een schuur waar twee kleine paardenstallen aan gebouwd zijn. De schuur was geheel ontoegankelijk voor dieren. Vogels, zoals de jaarrond beschermde Huismus, of zoogdieren, zoals vleermuizen, kunnen niet in de schuur komen. De golfplaten op het dak sluiten naadloos op elkaar aan. Aan de onderzijde zit isolatiemateriaal, waardoor hier geen open ruimte is. Langs de gevels zijn golfplaten bevestigd die aan de onderzijde ook dicht zitten (Figuur 8). Er zijn geen open stootvoegen in de muren aanwezig. De paardenstallen waren in verval (Figuur 7). Het dak was al ingestort. Alleen de houten muren stonden nog overeind. Hier kunnen ook geen jaarrond beschermde vogels of vleermuizen in verblijven.

Het open terrein biedt nauwelijks schuilmogelijkheden voor kleine grondgebonden zoogdieren. Alleen onder coniferenhaag op de erfgrens met Albrandswaardseweg 86 (Figuur 6) kan een Egel, Konijn of een algemene muizensoort (tijdelijk) rusten. Deze soorten vallen onder provinciale vrijstelling, maar is wel de Zorgplicht van toepassing.

In de hagen aan beide zijden van het plangebied kunnen vogels nestelen. Alle broedvogels zijn gedurende de broedtijd beschermd (art. 3.1 uit Wnb). Bij het verwijderen of snoeien van de beplanting moet hier rekening mee gehouden worden.

De overige beschermde soorten kunnen op basis van de verspreiding en/of het gebrek aan geschikt biotoop in het plangebied worden uitgesloten.

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt op circa 800 meter van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, te weten Oude Maas (Figuur 9). Vanwege de afstand tot dit beschermde natuurgebied en de kleinschalige ontwikkeling kunnen significante negatieve effecten worden uitgesloten. Hetzelfde geldt voor het NatuurNetwerk Nederland, waarvan de Zegenpolder en Rhoonse Grienden, de dichtstbijzijnde onderdelen zijn (Figuur 9).

Beschermde houtopstanden

Binnen het plangebied zijn geen bomen aanwezig, dus de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden niet overtreden.

Aanbevelingen

Uit de quick scan blijkt het plangebied niet geschikt te zijn voor beschermde soorten. Voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn enkele algemene aandachtspunten:

Broedvogels

Indien struiken en hagen verwijderd of gesnoeid worden dan moet rekening gehouden worden met de kans op broedvogels. Het broedseizoen strekt zich globaal uit van half maart tot half juli, maar is geen wettelijk

vastgestelde periode. Het nestgebruik is bepalend voor de bescherming. Een Merel *Turdus merula* kan bijvoorbeeld twee broedsels in een jaar grootbrengen. Geadviseerd wordt om altijd voor aanvang van de werkzaamheden te controleren op nesten en broedende vogels.

Algemene Zorgplicht (art. 1.11 uit Wnb)

Bij het verwijderen van de gebouwen en bouwrijp maken van het terrein moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van kleine zoogdieren en amfibieën. Verplaats het dier naar geschikt leefgebied in de omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden of geef het de kans om het terrein zelfstandig te verlaten. Op deze wijze kunnen negatieve effecten worden uitgesloten.

Natuurinclusief bouwen

De ruimtelijke ontwikkeling biedt de mogelijkheden om meerwaarde te creëren voor de biodiversiteit (Vink, Vollaard & de Zwarte 2017). Door in de ontwerpfase al te kijken naar mogelijkheden voor het creëren van nest- en verblijfplaatsen kan de nieuwbouw kansen bieden om het plangebied aantrekkelijk te maken voor dieren. Gedacht kan worden aan het integreren van verblijfsruimte voor vleermuizen in de buitengevels van de nieuwbouw. Maar ook de inrichting van de tuin met een variëteit aan (bij voorkeur inheemse) planten is een verbetering voor de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie. Dergelijke maatregelen zijn geen wettelijke verplichting, maar dragen bij aan een vergroting van de biodiversiteit. De aanwezigheid van planten en dieren in de woonomgeving vergroten het woongenot.

Literatuur

- BIJ12. 2019. Lijst van PAS-gebieden. Verkregen via <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=pas&deel=0>, geraadpleegd op 2 december. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis, Leiden.
- Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Elzerman, S.D. 2015. Natuurwaardenkaart Albrandswaard en Barendrecht. Rapportnr. 2015-01. Elzerman Ecologisch Advies, Maasdam.
- FLORON. 2019. NDFF Verspreidingsatlas planten. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>, geraadpleegd op 2 december 2019. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.
- Limpens, H., Mostert, K. & W. Bongers (red). 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2019. Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Verkregen via <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=9&id=n2k108&topic=gevoeligheid>, geraadpleegd op 2 december 2019. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Provinciale Staten van Zuid-Holland. 2016. Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 November 2016, tot de vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949. Provinciaal Blad nr. 6788, 20 december 2016. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- RAVON. 2019. NDFF Verspreidingsatlas amfibieën. Verkregen via <https://www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen>, geraadpleegd op 2 december 2019. Nationale Databank Flora en Fauna, Nijmegen.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels; wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Vink, J., Vollaard, J. & N. de Zwarte. 2017. Stadsnatuur maken/Making Urban Nature. Nai010 uitgevers, Rotterdam.

Bijlage – Wettelijk kader

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huisspitsmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermd andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)'). Voor de verordening, zie: <http://bit.ly/2n5cKWP>

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de beleidsregel, zie: <http://bit.ly/2ml3pMk>

6. Vogelsoorten met een (potentieel) ongunstige staat van instandhouding in Zuid-Holland (artikel 3.1)

Naar aanleiding van artikel 3.1 lid 5 heeft Bureau Stadsnatuur een lijst opgesteld van vogelsoorten waarbij verstoring van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding in Zuid-Holland. Het betreft soorten die als broedvogel in de provincie voorkomen en waarvoor onder de Flora- en faunawet reeds een jaarronde bescherming van nestlocaties en vaste rustplaatsen gold (de onder de Flora- en faunawet als 'categorie 1 t/m

4' gekwalificeerde soorten), aangevuld met soorten die op basis van actuele gegevens van Sovon een ongunstige staat van instandhouding kennen (de voorheen als 'categorie 5' gekwalificeerde soorten met een negatieve populatietrend en/of een kleine, kwetsbare populatie) en waarvoor derhalve gemitigeerd of gecompenseerd zou moeten worden in geval van conflicterende ruimtelijke ontwikkeling en beheer.

Deze lijst is niet uitputtend en kan naar aanleiding van ontwikkelingen in de toekomst worden gewijzigd op basis van ecologisch zwaarwegende omstandigheden, zoals veranderingen in populatie-omvang of areaal van een soort. Het effect van de ingreep op de instandhouding van de soort is uiteindelijk leidend in de afweging of sprake is van een beschermde (en daarmee ontheffingsplichtige) situatie. Het gaat om de volgende 85 soorten:

Appelvink	Groene specht	Krooneend	Roerdomp	Tureluur
Baardmannetje	Grote gele kwikstaart	Kwak	Roek	Veldleeuwerik
Blauwe reiger	Grote karekiet	Kwartelkoning	Scholekster	Velduil
Boerenzwaluw	Grote mantelmeeuw	Kleine zilverreiger	Slechtvalk	Visdief
Bontbekplevier	Grutto	Lepelaar	Slobeend	Waterral
Boomvalk	Havik	Matkop	Snor	Watersnip
Bosuil	Huisbus	Middelste zaagbek	Sperwer	Wielewaal
Bruine kiekendief	Huiszwaluw	Noordse stern	Spotvogel	Wilde eend
Buizerd	Grote zilverreiger	Nachtegaal	Spreeuw	Wintertaling
Dwergstern	Ijsvogel	Oeverzwaluw	Sprinkhaanzanger	Woudaap
Eider	Kerkuil	Ooievaar	Steenuil	Wulp
Gele Kwikstaart	Kievit	Patrijs	Steltkluit	Zomertaling
Gierzwaluw	Kleine bonte specht	Porseleinhoen	Stormmeeuw	Zomertortel
Goudvink	Kleine plevier	Purperreiger	Strandplevier	Zilvermeeuw
Graspieper	Kluut	Raaf	Tafeleend	Zwarte roodstaart
Grauwe Klauwier	Kneu	Ransuil	Tapuit	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Koekoek	Ringmus	Torenvalk	Zwartkopmeeuw

7. Beschermde habitatrichtlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenknolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinvis
Platte schijfhoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfijn
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinvis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreeppad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Potvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

8. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: verspreidingsatlas.nl):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis

Brede wolfsmelk	Knolspirea	Stijve wolfsmelk	Boommarter
Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn
Glad biggenkruid	Ruw pazelzaad	Grote vos	Gewone zeehond

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos	

9. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnachtorchis	Wilde Weit
------------------------	------------	--------------	----------------	-----------------	------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

10. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en versterking van planten en dieren moet worden voorkomen.

11. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

12. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

13. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/categorie/product/7-ontheffingverlening-soorten.html>

14. Gedragcodes

Gedragcodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragcodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragcodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragcode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

15. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/vergunningen-en-meldingen/groene-handhaving>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85

mail: meldingFfwet@ozhz.nl

website: <http://www.natuurzuidholland.nl/contact/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Afdeling Toezicht en Handhaving

Postbus 550

3300 AN Dordrecht